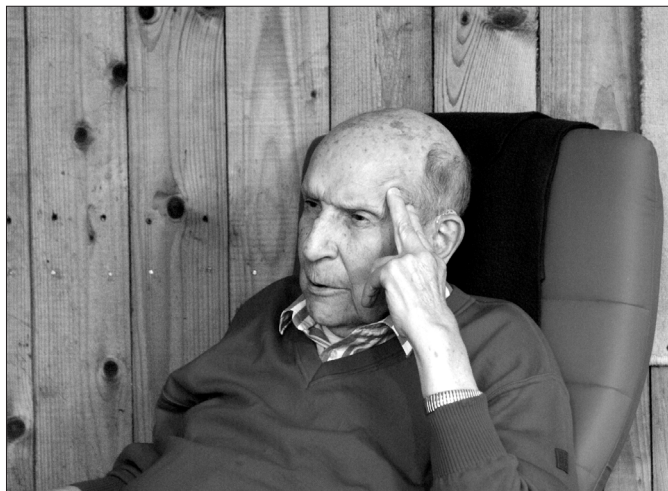

IN MEMORIAM

VĒSTURNIEKU PĒTERI KRUPŅIKOVU
MŪŽĪBĀ AIZVADOT
(19.03.1920. FLORENCE – 20.02.2009. RĪGA)

Vēstures profesora Pētera Krupņikova ilgo un garīgi bagāto mūža ceļu var raksturot kā nemitīgus patiesības meklējumus un īstenības atklāsmi. Tas nebija vienmuļi taisnas un nemainīgas līnijas iezīmēts gājums. Taču šīs dzīves vektors bija augšupejošs, bez izklupieniem uz priekšu un atpakaļ. Šīs dzīves pamats tapa garīgi bagātā ģimenē, izglītība gūta Rīgas 10. vācu pamatskolā un vienā no ebreju vidusskolām, kuras deva augstas kvalitātes zināšanas. Neapmierināts ar autoritārās valdības īstenoto minoritāšu tiesību regulāciju, jaunais Pēteris Krupņikovs saistījās ar nelegālo komunistu atbalstītāju Sarkanā palīdzību (MOPR), 1940. gadā – ar komjaunatni. 1941. gadā jūnijā viņš brīvprātīgi iestājās Strādnieku gvardē un piedalījās tās kaujās ar vērmahtu Igaunijā, pēc tam karoja padomju armijas Latviešu strēlnieku divīzijas un Latviešu korpusa rindās, beidzot dienestu leitnanta pakāpē. 1945. gadā nozīmēts par militārās justīcijas tulku un kā tāds pieredzēja vācu ģenerāļu un pulkvežu izklausināšanu. Viņš tulkoja arī SS 19. divīzijas komandiera Bruno Štrekenbaha atzišanos.

Latvijas ļaudis P. Krupņikovs 40.–50. gados kļuva populārs kā ļoti talantīgs lektors, centrālā lektoru biroja vadītājs. 1953. gadā, pārejot pa-

sniedzēja darbā Latvijas Lauksaimniecības akadēmijā, viņš ātri ieguva studentu un kolēģu simpātijas, un šī slava viņam nāca līdzī, kad 1962. gadā P. Krupņikovs kļuva par Latvijas Universitātes docentu, vēlāk profesoru. Tomēr viņa spožākā misija bija pētījumi un secinājumi par vāciešu un latviešu konfrontējošām savstarpējām attiecībām un to atspoguļojumu vācbaltiešu un Vācijas historiogrāfijā (1890.–1945. g.). Šī darba šedevri bija pirmā nelielā grāmata “Patiesības un melu palete” (Rīga, 1980) un tās krietni apjomīgākais turpinājums “Latvijas pusgadsimta vēsture vācu skatījumā” (Rīga, 1985, krievu valodā). Un kas pārsteidzošākais: viņa publikācijas tika atzītas arī Vācijas Federatīvās Republikas zinātnieku saimē, un tur Hannoverē nāca klajā autorizētais tulkojums – “*Lettland in deutscher Sicht*”. Atzinīgi tika vērtētas arī P. Krupņikova 70.–80. gados organizētās deviņas latviešu–vācu vēsturnieku tikšanās par Baltijas vēstures tēmu. Tādēļ nav nejaušība, ka 90. gados – pēc Latvijas neatkarības atgūšanas Pēteris Krupņikovs bija pieprasīts viesprofesors 16 Vācijas augstskolās, arī Bundesvēra Minhenes universitātē. Viņa lekcijas klausījās Stokholmas un Upsalas, Stenfordas, Ņujorkas un Bērklīja, Boloņas un Florences, Saloniku, Telavivas un Bāzeles universitātēs.

Mūža pēdējos mēnešus profesors Krupņikovs, atgriezies no Vācijas, pavadīja Rīgā savas ģimenes un tuvāko draugu lokā. Atvadišanās gaisotnē.

Piemiņas rakstu beidzot, nevaru iztikt bez *Post scriptum*.

Vai ir kaut kas daudziem palicis nezināms? Jā, tas ir fakts, ka 1986. gadā pēc savas iniciatīvas Pēteris Krupņikovs Stokholmā tikās ar Bruno Kalniņu un Uldi Ģērmani. Notika sirsnīga saruna, kas abām pusēm jau deva drīzās nākotnes orientācijas aprises. Tuvojās Latvijas valsts atdzimšanas stunda. Pēteris Krupņikovs atbalstīja Latvijas neatkarības atjaunošanu bez kādas šaubīšanās.

Leo Dribins